

Wetsconsultatie DOR – reactie Ir. S. Lelieveldt, CCP **21-12-2020**

Ik vind het opmerkelijk dat juist vanuit het Ministerie van Justitie, dat zegt op jacht te zijn naar ondermijnende criminaliteit, wetgevingstrajecten worden ondersteund die als ondermijnd aan de rechtsstaat en mensenrechtverdragen te kwalificeren zijn. Dit wetsvoorstel hoort daar zeker bij en hoort niet in deze vorm ter tafel te liggen.

In 2020 vierden we 75 jaar vrijheid en we zouden ons bewust moeten zijn van onze eigen schandvlekken in de geschiedenis die eruit bestonden dat allerlei ambtenaren nogal slaafs meewerkten aan invoering van wetten die uiteindelijk leidden tot de meest geslaagde Duitse zuiveringsoperatie tijdens oorlogstijd (zie <https://financieelerfgoed.wordpress.com/2020/05/02/contemplating-75-years-of-freedom-a-dark-story-on-three-dutch-lessons-never-learnt/>).

Juist daarom was het ook zo gepast dat het [Nationaal Actieplan Mensenrechten 2020](#) zo uitdrukkelijk en nadrukkelijk een [integraal afwegingskader voor beleid én regelgeving](#) opgenomen heeft. Zodat bij alle beleid en formulering van concept-regels fundamenteel wordt nagedacht over de vraag of niet ten onrechte de mensenrechten op privacy en de onschuldpresumptie worden geschonden.

Ik geef u vooral de paragraaf [toetsing aan Grondwet en hoger recht \(mensenrechtverdragen\) in overweging](#), alsmede [de IAK checklist grondrechten](#) en de [Handleiding nationale toetsing EU Handvest](#). Eén klik op de blauwe linkjes is genoeg.

Mijn hoofdsuggestie is dat u uw huiswerk eens op een serieuze manier maakt en dit integraal afwegingskader en mensenrechten een meer prominente rol geeft in de beleidsprocessen dan nu het geval is. U heeft zich met dit voorstel er met een jantje van Leiden vanaf gemaakt. Het is ronduit beschamend dat het Ministerie van Justitie en Veiligheid zich zo makkelijk leent voor een politiek betoog dat opspoorders faciliteert en mensenrechten veronachtzaamt.

Niets geleerd van de toeslagaffaire en overdreven opsporingsdrang?

Dat dit voorligt is zorgelijk, juist ook in een jaar waar de Autoriteit Persoonsgegevens de belastingdienst, het hart van onze nationale overheid een schrikbarend onderzoeksrapport toestuurt. Het rapport verduidelijkt dat opsporingsboekjes te buiten zijn gegaan en institutionele vooringenomenheid een eufemisme was waarachter snoeiharde persistente discriminatie schuilging. Kennelijk is het zelfinzicht aan uw kant zo gebrekkig dat het nog steeds nodig is om u met een grote rode pijl te wijzen op de situatie kindertoelagen om dit punt duidelijk te maken ?

Ik roep u op om de wetgevingsjurist nog eens goed te laten kijken naar het beleidsproces, de wetsvoorstellen, de opsporingstunel en de vraag of dit wel passend is. Ter inspiratie wil ik u verzoeken bijgaande toelichting op het web (<https://threadreaderapp.com/thread/1304321171165450242.html>) als ingesloten te beschouwen, aangezien die het punt rond mensenrechten en privacy nog eens verduidelijkt.

Wil de echte overheidsjurist opstaan ?

Ter reflectie voor de volgende versie wijs ik u erop dat in zijn boek: 'Groter denken, kleiner doen' van eind 2018 de heer Tjeenk Willink op de noodzaak wijs aan voor burgers en organisaties om hun stem te laten horen als het bewaken van de democratische rechtsorde op het spel staat. Het is nodig om sluipende uitholling van de democratie te voorkomen. Die sluipende uitholling kent, waar het de Ministeries betreft, volgens hem de volgende dynamiek.

Dit proces is al langer gaande. In 2012 stelde Tjeenk Willink, toen als vice-president van de Raad van State, in zijn afscheids-speech vast dat de rol van de wetgevingsjurist onder druk is komen te staan:

"Als adviseur is de Raad niet de algemene juridische dienst van het Rijk. Hij moet dat ook niet worden. Hij moet echter wel rekening houden met de verzwakte positie van de departementale wetgevingsjuristen. Die zwakke positie is riskant in een rechtsstaat waarin de wet een vitale rol heeft. Dáárom moet de kwaliteit van de rechtsstatelijke en de juridische toetsing door de Raad hoog zijn."

Als adviseur is de Raad ook geen algemene deskundigenraad. Hij moet dat ook niet pretenderen. Hij moet echter wel rekening houden met de teruggelopen inhoudelijke en uitvoeringsdeskundigheid op de departementen en de veranderde positie van de vaste colleges van advies ex artikel 79 Grondwet. Die ontwikkeling is riskant in een overheidsbureaucratie waarvan een van de essentiële kenmerken behoort te zijn: inhoudelijkecompetentie."

De wetgevingsjurist speelt een cruciale rol op vakdepartementen. In de ideale situatie is deze zich de eigen geschiedenis en regelgeving goed bewust zijn, voorkomt hij/zij inconsistente regelgeving en volgt deze de aanwijzingen voor regelgeving. Dit zorgt ervoor dat de overheid voorspelbaar en rechtvaardig optreedt, zonder aanzien des persoons. Zo ontstaat een klimaat en institutioneel kader waarin de burgers de overheid kunnen vertrouwen."

In feite is de wetgevingsjurist de vooruitgeschoven post van de burgers in het vakdepartement. Die rol wordt ook benoemd door de huidige vice-president van de Raad van State, de heer de Graaf. Hij benadrukte dat in zijn lezing tijdens de recente lustrum-conferentie van de academie van Overheidsjuristen ('Fake-lawyers?' – de rol en positie van juristen bij het Rijk):

"Kortom: de overheidsjurist is er niet alleen voor de belangen van het recht in de molen van het beleid, maar ook en misschien wel in de eerste plaats voor de belangen van de burger in de molen van het recht."

Voer het voorstel niet in maar plan wat extra zelfreflectie

Uw voorstel is op dit moment niet het papier of de bits/bytes waard waarop het geschreven is. U dient met dit voorstel niet de Nederlandse staat en beschermt niet de Nederlandse burger tegen de molens van teveel overheidsmacht. Dat duid ik u euvel.

Mag ik u daarom vragen in het licht van het bovenstaande, alsmede de relevante mensenrechtverdragen, de behandeling en beleidsrichting stil te zetten zodat u een dagje op de virtuele hei kan zitten om niet langer op deze weg door te gaan?

Wellicht dat het bekijken van de verhoren kindertoeslag u kan helpen de ernst van doorgeslagen opsporing in een slechts functionerende overheidsmachine te doen beseffen?

Hartelijk dank en ik zie een volgende versie liefst nooit tegemoet.

Simon Lelieveldt
Digitaal verzonden